

חך גינונים קולנועיים בפוזות שהקניוח וחוך פניות אל הקהל המצלמה ניהל גרעון האוזנר את החקירה

הכשלוני הגדול

הוא הושלך לתוך מדורה בוערת, או נזרק לנהר, כשכדוריו עיפרת על רגליו. התיאוריה היתה: אם הוא חף מפשע, ישמור עליו אלוהים מפני היהבית ויצילו מן הכותח בסביעה. מאז התקדמה ההלכה המשפטית, ושוב אין פטילים את זוכת ההוכחה על אלוהים. אולם עדיין נדרש הנאשם לעבור מיבחן אכזרי. זוהי חקירת השתיוערב, המצאה מובהקת של החוק האנגלו-סאכסי, לבלבל ולהמם את הנאשם, להשמיצו, לתקוף אותו במפתיע מצדדים שונים, לשסע את דבריו, להרים עליו את הקול, לגעור בו ולהשתמש כימעט בכל שיטה אחרת, כדי להוציאו מכליו. ההלכה קובעת כי בדרך זו מוכרחה להתגלות האמת לאמיתה, וכי כימעט כל אשם יישבר בלחץ עילאי זה, הממוטט לעתים, גם חפים מפשע.

מטרת החקירה היא "לשבור" את הנאשם ולהביא להתמוטטותו. החקר משתדל לסבך אותו בסתירות כה רבות, עד כי שוב אין הוא רואה מוצא ומיפלט, אלא בהודאה גמורה באשמות המיוחסות לו.

חקירת השתיוערב הצליחה אם הכריחה את הנאשם להודות בדברים שלא הודה בהם בחקירה הראשית של סניגורו. אם נשאר איתן בטענותיו הקודמות, משמע שהזקירה נכשלה. וזה בדיוק מה שקרה בחשעים וחמש הדקות הראשונות של העימות ההיסטורי. לאייכמן נשארה המילה האחרונה. תרתי משמע: כי המילים האחרונות של החקירה אמנם היו של אדולף אייכמן, כאשר הכריז: "לא ראיתי ביה"ד מתנגד שיש להשמירו. נכון, ראיתי ביהודי מתנגד, אך מתנגד שיש למצוא לגביו פיתרון צודק, המתאים לשני הצדדים. תמיד הסתמכתי על השאיפות והמישאלות שהיו קיימות ביהדות עצמה, להשיג אדמה מתחת לרגליה, להשיג ארץ משלה. לדיעה זו הצטרפתי בכל ליבי. על כך התבסס שיתוף הפעולה שלי, שיתוף פעולה מתוך שיבחה, נוכח הנסיון לפתור עניין זה."

כל זה, כמוכן, במשפט אחד, הכולל בגרמנית 89 מילים.

שדוש המוטפחות

אומנם, עמדו בדרכו של האוזנר כמה וכמה מיכסולים אביקטיביים, שקשה היה להתגבר עליהם. הוא נדרש לערוך חקירת השתיוערב בתנאים שדמו לנשיקה מבעד למטפחת. ליתר דיוק: נשיקה דרך כמה וכמה מטפחות.

המטפחת הראשונה היתה התרגום. חקירה צילבת בנוייה על מהירות, על הפתעה, על בילבול חושיו של הנחקר תחת מטר שאלות צילבות הניתכות עליו מכל עבר. ואילו כאן

* ביבשת אירופה, נערכת חקירת הנאשם על-ידי השופטים עצמם, ואין קיימת חקירת שתיוערב במובן האנגלו-סאכסי והישראלי.

תשעים וחמש דקות נותרו עד סוף הישיבה של יום ו'. תשעים וחמש דקות בהן התחיל והוכרע המיבחן העליון: האימות ההיסטורי.

מצד אחד — היועץ המשפטי של ממשלת ישראל, התובע בשם העם היהודי, האיש שפתח את נאום התביעה שלו בהודעה שהוא מופיע בשם ששה מיליון מאשימים טיגום עוד בחיים. לעומתו — אדולף בן אדולף קארל אייכמן, הנאצי שנחסף בארגנטינה, הכלוא מזה 421 יום, והיושב מזה 87 יום בודד ומנותק, בתא הוכוכית.

הגיעה שעת ההתנגשות הישירה — חקירת השתיוערב. עד כה דיברו מיסמכים, עדים, פרקליטים. עתה בא תור המיבחן האישי לשני אנשים אלה.

האחד לום לאישור כושרו המיקצועי, כתובע במשפט הגדול ביותר בתולדות ישראל. השני לחם על חייו.

האולם היה מלא יותר מכפי שהיה אי פעם, מאז היום הראשון של המשפט. אף מקום אחד לא נשאר פנוי. כאשר הסתכל אב בית הדין בנאשם והכריז: "עליך להשיב על שאלות היועץ המשפטי," עצר האולם כולו את נשימתו.

מאת אורי אבנרי

כל אחד הבינו: תשעים וחמש הדקות הבאות תהינה המכריעות. אם יעלה גרעון האוזנר על דרך המלך בדקות הראשונות, אם יבקיץ את חומת ההגנה של אייכמן, יוכל לשברו. אם יעברו תשעים וחמש דקות אלה ללא ניצחון תחילה, תיתקע החקירה כולה בכוכן סמיך. האוזנר קם ופתח: "הנאשם!"

כעבור תשעים וחמש דקות היתה האכזבה כללית. באולם העתונאים עמדו הכתבים המקומיים והזרים בקבוצות קטנות, ניסו לנתח את סיבות כישלונו של האוזנר — מי ברוגז ומי בסלחנות. לאיש מהם לא היה ספק: החקירה לא עלתה על דרך המלך. וכאשר יצאו מן הבית, הגיע לאוזניהם קול הקריין של קול ישראל, שבקע מטראנויסטור. הם הופתעו לשמוע כי היועץ המשפטי נחל ניצחון מזהיר.

מיבחן האש הציונית

חקירת השתיוערב היא אחד המיבטנים החמורים ביותר שאדם יכול לעמוד בהם. בימיהביניים נדרש נאשם להוכיח את צידקתו באמצעות מיבחן האש או המים.

חוך הסתמכות על פרטי הכרטיס של מיסמכים, וחזרה על טענותיו המסועפות, התחמק אייכמן מהמלכודת שהוטמנה